

Disputatio juridica inauguralis de ritu nuptiarum

<https://hdl.handle.net/1874/343321>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
RITU NUPTIARUM,

Q U A M
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. GERARDI de VRIES,

Philosophiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Illustri
Academia Ultrajectina Professoris Ordinarii,

NEC NON

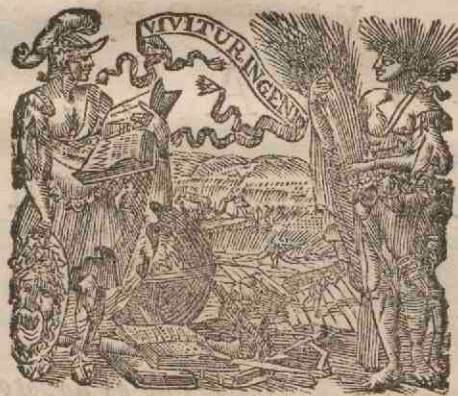
*Amplissimi Senatûs Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis JURIDICÆ Decretis,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini subjicit

PAULUS THEODORUS TIXERANDET, AMST.
Ad diem 18. Aprilis horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō loc xcii.

Spectatissimo VIRO

Parenti indulgentissimo,

D. FRANCISCO
TIXERANDET,

Filiali semper amore & reve-
rentiâ colendo, venerando.

E T

D. ARNOLDO

VAN DEN

BOGAERT,

Avunculo suo plurimi facien-
do.

Hasce Theses devoto pectore

& submisso animo

offert & dedicat

PAULUS THEODORUS TIXERANDET,

AUCTOR.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS,

D E

RITU NUPTIARUM.

POSITIO I.

Uum post creatum mundum, DEUS, pisces maris & volatilia cœli creaverat ad sese multiplicandum, homini in eundem finem sociam adjunxit, ut expresse *Gen. 1. vers. 27. & 28. Benedixitque illis Deus & ait crescite & multiplicamini & replete terram*; ex quo facile quilibet perspexerit, maris & fœminæ conjunctionem, communiter quidem & à naturâ omnibus animantibus esse insitam, sobolis procreandæ gratiâ in princ. *Inst. de jure naturali gentium & Civili*; verum ne homines ad imaginem Dei facti, *Gen. eodem*, & lumine rationali à supremo Numine præditi, ad instar bestiarum & promiscuè utantur istâ conjunctione, naturalis itemque Civilis ratio multa de ea re constituit.

II.

Ne tamen omnis prorsus methodus invertatur, ac proinde lecturis in concipienda re difficultatem pareat, ipsius rei vocem præmittam: sunt autem inter voces maxime usitatas, *Nuptia & Matrimonium*. *Nuptia* igitur sic dictæ, quod nova nupta pudoris gratiâ sese obnubere & velare solita, teste *Seneca in Octaviâ de Poppea Neroni nubente*,

Velata summum flammeo tenui caput

per hoc significando, verecundiam *Nuptiis* præcedere debere:

A 2

quod

quod Rebeccam etiam Isaac desponsatam fecisse legimus *Gen. cap. 24.*, quæ maritum designatum aperto capite non putabat esse videndum, sed cum is casu fortuito in agro deambulans obvius ei factus fuisset, sublato pallio sese operuit: Sive *Matrimonium* secundum *Gell. lib. 8. cap. 6.* dictum à vocabulo *Matre*, quod Mater in prole gignendâ, sustinendâ, & fovendâ, potiores labores sustineat, cum infans ante partum Matri sit onerosus, in partu dolorosus, post partum laboriosus; aut ideo à *Matre* derivatum, quod *Mater* certa, *Pater* vero incertus esse dicatur *l. 5. ff. de in jus vocando*; ita ut promiscuè fere hæc vocabula *Nuptiæ* & *Matrimonium* usurpentur, quamvis aliquando, dicendo *Nuptias*, festivitatem & celebritatem Nuptialis diei intelligamus *l. pen. de donat. int. vir. & ux. l. Sancimus 24. C. de nup.*

III.

Post nominis Etymologiam, ipsius materiæ, quam tractare proposuit animus, justam definitionem, aut potius descriptionem, præmittere cogitavi; dicendo cum *Modest. l. 1. ff. h. t. Nuptias* sive *matrimonium* esse *virum inter & mulierem omnis vitæ consortium & divini humanique juris communicationem*, aut affirmando quod *princ. Inst. ad h. t.* habetur *matrimonium* esse *viri & mulieris conjunctionem, individuum vitæ consuetudinem continentem*: quæ adeo nitida & exacta mihi videtur definitio, ut eo nomine tueri mens sit, cum omnes in eâ reperiantur qualitates quæ à justâ definitione expectari possent; dignosci enim facile potest *Conjunctionis* nomine loco generis subintelligi *Contractum*.

IV.

Per vocem *individuum* differentiam inter reliquos *Contractus* poni quis dubitaverit, cum cæteri *Contractus*, uti mutuo constituuntur consensu, ita etiam dissolvi possint, *Nuptiæ* vero non, incuntium scilicet intentionem intuendo, cum eâ mente ineatur *Matrimonium*, ut solâ morte dirimatur. *Zoes. ad h. t.* ex quo liquide patet *Nuptias* sive *Matrimonium* per se & naturâ suâ non esse divisibiles, quia quod DEUS conjunxit
homo

I N A U G U R A L I S. §

homo ne separet: fateor tamen per accidens dari causas aliquas propter quas divortium fieri necesse est *l. 8. C. de rep. N. 117. cap. 8. & 9.* sed nullo modo inde sequitur, naturam Connubiorum per accidens posse immutari, ac primam intentionem simpliciter ac in se consideratam per accidens posse lædi.

V.

Matrimonium ut videamus quinam possint contrahere & ut iustum *l. un. ff. unde vir. & ux.* contraxisse possint dici varia extant requisita.

V I.

1. Ut secundum Jura Civitatis Romanæ possint conjungi, requiritur ut sint Cives Romani: nam cum peregrinis & deportatis connubium non est *l. 3. C. incest. nup. Ulp. frag. t. 5.* & ut sint Liberi; servi enim jure Civili pro nullis habentur *l. 32. ff. de R. 7. & Contubernium*, nullomodo Nuptias contrahere dicuntur *d. l. C. de incest. nup.* itaque servorum conjuges non Uxores sed potius Contubernales dicuntur *l. Thais 41. §. hered. ff. de fideic. liber.*, & eorum liberi naturales habentur *l. Luc. T. 78. §. tres hered. ff. ad Trebell.* non autem justii.

V I I.

2. Nec justa ætas à tam arduo & spinoso negotio abesse debet, ne annorum imbecillitate discriminumque dignoscendorum incapacitate, in miseriarum abyssum procrudantur impuberes, quare *Imp. in prin. inst. ad. h. t.* matrimonia contrahere permittit, maribus quidem post annum quartumdecimum, fœminis vero post annum duodecimum. In quo plane dissentit jus Canonicum quod pubertatem metitur ex potentia cœundi, non ex annorum numero *C. 3. §. fin. x. desp. imp.* ideoque etiam anno duodecimo imo & undecimo jungi matrimonio permittit, modo malitia suppleat ætatem *C. de illis 9. C. ult. x. de desp. imp.*

V I I I.

Liberorum distinctâ ætate ad tertium & præcipuum requisitum vergimus, id scilicet est consensus Parentum & eorum quorum in potestate sunt *in prin. inst. h. t.*, cæteroquin injustæ reputantur nuptiæ, & injusti liberi ex his suscepti

l. 11. ff. de statu hom.; consensus tamen ille expressus ut sit non est necesse, nam & tacitus sufficit, qui ob favorem matrimonii ita præsumitur cum scientes contrahi non contradicant. *l. 5. C. de nup.* aut consentiant *l. 7. §. 1. de spons. l. 5. C. b. t.*

I X.

Nihil tamen obstat quin præter tantam reverentiam quæ Parentibus debetur, inviti Parentes possint cogi ad consentiendum; nam si, oblatâ liberis honestâ conditione Pater sine justâ causâ dissentiat, aut dotem dare nolit, magistratus partes suas interponet, Patremque causâ cognitâ coget, ad consentiendum in matrimonium *l. 19. ff. de ritu nupt.*

X.

Si autem Parentum consensus præcedere debeat in *prim. inst. b. t.* quanto magis ipsorum contrahentium consensus aut expresse *Can. licet x. de spons. duor.* aut tacite *Cap. 14. x. de spons. cap. un. x. de desp. imp.* intervenire debet, cum nec ullus Contractus, (nedum matrimonium) sine consensu intelligi possit *l. 1. §. 3. de pact.*

X I.

Nec sufficit quovis modo consentiamus sed 1. in hoc contractu consensus omnino debet esse liber *l. non cogitur ff. b. t. l. neque 14. C. b. t.* ne liberum arbitrium quo benignus ille Deus nos gratificari voluit, ab unius hominis malitiâ pendeat ut infringatur: idcirco omne matrimonium per vim & justum metum contractum ipso jure est nullum *Can. l. 14. cap. significavit. Covar. de matr. p. 2. cap. 3. n. 5. l. Titia ff. de V. O. l. 12. §. si dos ff. sol. mat.*

X I I.

Sciendum præterea est errorem circa essentielles matrimonii qualitates, (veluti circa potentiam coeundi aut necessitudinem) & errorem, qui consensum impedit (ut si quis erret in personâ putans Titiam esse cum qua contrahit, cum sit sempronia) matrimonium vitare, *l. si per errorem 15. ff. de jurisd. l. 9. ff. de contr. empt.*

X I I I.

Dicere superius capimus de illis qui naturâ impediuntur
ut

ut sunt impuberes in *prin. inst. h. t.* superest nunc ut ulterius pergamus ad illos qui aut naturâ aut lege matrimonium contrahere prohibentur: naturâ igitur à nuptiis abstinere jubentur mente Capti, furiosi, *l. Patre 8. ff. de his qui sunt sui vel ali.* Ebrii quorum mens in totum exulat, quia mente captis & furiosis non sunt ab similes, qui prorsus contrahere nequeunt *l. 1. §. furiosum & §. seqq. ff. de obligat. socin Consil. 47. vol. 3.* & impotentes *l. 1. in causis 10. C. de repud.*; Lege vero & Divinâ *Gen. 2. Levit.* & naturali, atque adeo omnium gentium, prohibentur nuptiæ ratione cognationis inter ascendentes, (id est qui nos genuerunt) & descendentes, (id est qui à nobis geniti sunt) in infinitum *l. nup. 53. ff. h. t. l. nemini 17. C. de nup.* ita ut nefarias, (id est de quibus fari non licet propter conjunctionis turpitudinem) *Zoes. ad h. t.* contraxisse dicantur, si Parentes jungantur filiis vel ex iis natis in infinitum *d. l. nuptiæ 53. &c.*

X I V.

Quod apud Juris interpretes strictè adeo observatum, ut etiam illos, qui per adoptionem Parentum liberorumque loco sibi esse caperint, matrimonio posse jungi negarint, imo & dissolutâ per emancipationem adoptione *l. quin etiam 55. h. t.*; Cum, etiamsi adoptionis jura per emancipationem solvantur *l. in omni 13. de adop.*, duret nihilominus prohibitio propter durantem reverentiam *Perez. Inst. ad h. t.*, in nuptiis enim naturale jus, pudor, & honestas inspicienda sunt *l. 197. ff. de R. J.*

X V.

Inter eas autem personas, quæ ex transverso gradu cognationis junguntur, est quædam similis observatio, sed non tanta *prin. Inst. h. t.* quia non in infinitum tales, sed Jure Civili inter Collaterales (id est, inter eos qui neque nos genuerunt neque à nobis geniti sunt, sed radicem & stirpem nobiscum habent communem, ut Frater, Soror Amita &c. *Myns. §. inter eas ad h. t.*) solummodo Nuptiæ prohibentur ad quartum usque gradum exclusive, ita ut satis inde pateat incestas esse Nuptias ac proinde vetitas quæ inter fratrem & soror-

sororem contrahuntur *l. nemini C. h. t.* sive ab eodem Patre eademque matre nati fuerint sive ab alterutro eorum.

X V I.

Jus vero Can. arcte id solebat comprehendere cum ad gradum usque septimum inclusivè olim sese extendebat prohibitio *C. progeniem & consang. 35. q. 3. gl. 1. h. x.* quod deinde mitigatum legimus *C. non debet de consang. & aff. x.* ubi tantum fit prohibitio usque ad quartum gradum inclusive.

X V I I.

Longe etiam diversa ratio habetur in adoptatis, qui inter Collaterales eo usque tantum impediuntur quo manet adoptio, uno enim alterius emancipato possunt matrimonio jungi *l. per adoptionem 17. h. t.*, in quo diversitatis ratio hæc esse videtur; quod etsi ascendentes adoptivi emancipentur, durent tamen adhuc patriæ potestatis reliquiæ: inter transversales vero nullum sit jus Patriæ potestatis, cujus reliquiæ durare possint: *Myns. §. inter eas ad h. t.*

X V I I I.

Fateri tamen cogor dari casus quibus Jure Civili inter transversales Nuptiæ prohibentur in quarto gradu, sic ut nec Neptem fratris vel sororis quis ducere possit quamvis sint quarto gradu *Inst. §. Fratris vel sororis h. t.* quod mirum non debet videri, cum prohibitio sese extendat ad eas personas quæ Parentum liberorumque loco sunt *l. per adopt. 17. §. 2. ff. h. t.* & quidem in infinitum *l. Nuptia 53. ff. h. t.*

X I X.

Postquam visum fuit à quibus matrimoniis abstinendum sit ratione cognationis, videre nunc est an aliquæ sint vetitæ ratione affinitatis, quam *Myns.* describit esse *diversarum cognationum per Nuptias copulationem l. 4. §. 3. ff. de grad. & aff. vel Civile vinculum:* (quia affines jungi *Paulus* ait *l. aut affinitate 22. ff. de procur.*) ex Nuptiis sponsalibusve descendens *Myns. Inst. §. aff. ad h. t.*

X X.

Affinitatis itaque gradus vere & proprie loquendo sunt nulli, quia affines ab affinibus non generantur *l. 4. §. 5. ff. de grad. & aff.* nihil tamen obstat quo minus quosdam quasi gradus af-

duſ affinium numeremus, nam *l. 9. d. t. eo gradu* quifpiam dicitur cognatus marito, quo gradu fit affinis uxori, ac proinde differentiam aliquam in contrahendis nuptiis, ſecundum graduum fictitiâ dinumerationem ponamus.

X X I.

Dico igitur matrimonium inter eos tantum affines prohiberi qui Parentum ſibi Liberorumque loco ſunt ut ſocer ſocrus Gener &c. *modest. l. non facile 4. §. & quidem 6. ff. de grad. & affin.* inter transversales vero nulla erat jure veteri prohibitio, & poterat aliquis fratris ſui defuncti uxorem matrimonio ſibi jungere *l. 8. Cod. de inest. & inut.* multo magis Patruſ vel avunculi uxorem aut Conſobrini, verum hodie correctum & mutatum eſt per *l. ult. & pen. Cod. de inest. & inutil.* quoniam affinitate inter ſe ſunt facti fratres.

X X I I.

Pergendum eſt ad nuptias quæ legibus vetitæ ſunt ut eſt Polygamia ſimultanea, *l. 2. Cod. de inest. l. eum 18. Cod. ad L. Juliam de adul.*, ſive nuptias eodem tempore, cum diverſis uxoribus contractas *Vm. inſt. ad h. t.* quæ juri divino, naturæ ac gentium legibus ita obverſatur, ut omnem aliam Conjunctionem, præter juſtas nuptias, in unâ vel diverſâ ſpecie eſſe deteſtandam aſſerat *Mynſ. inſt. h. t.* amor enim qui debetur uxori, propter quam, ut ſacræ litteræ ajunt, ipſi Parentes deferendi, eſt indiviſibilis cum duo dicantur in carne unâ *Gen. 2. v. 24.*

X X I I I.

Huc etiam referri videmus Concubinatum *Zoes. ad h. t.* cum finalis cauſa longe ſit diverſa Concubinam inter & veram uxorem. Uxor enim cauſa matrimonii ſumitur Concubina vero cauſa conſuetudinis. *Zoes. ad h. t.* ita ut uxor dicatur dignitate diſtare à Concubinâ *l. item Legato 49. §. 4. infra de Legat. 3.*

X X I V.

Tutores etiam vel Curatores Liberive eorum, cum pupillâ vel adultâ ante redditam ſuæ adminiſtrationis rationem nuptias contrahere prohibentur, ne eo pacto rationum red-

ditio invertatur *l. Tutor. 36. & seq. l. Senatus Con. 59. & seq. ff. h. t. l. 1. Cod. de interd. matr.* ratio est in suspitione fraudis: quia plerumque à Tutoribus vel Curatoribus ejusmodi appeterentur nuptiæ, ut fraus administrationis tegeretur, & restitutio, quæ Pupillo posset competere ex fraudulentâ gestione, impediretur *Zoes. n. 20. ad h. t.* quæ suspicio purgatur si Pupilla vel adulta talibus nuptiis a Patre, cum decederet, fuerit destinata; *l. Tutor. 36. h. t.* vel à Principe fuerint Impetratæ *l. 7. Cod. de interd. matr.*

X X V.

Servos silentio involvam, cum superius de illis me dixisse memini, sed ad reliquas personas pergam quibuscum contrahere matrimonium jure veteri non licebat; ratione ergo dignitatis, Senatori Libertinam aut Plebejam ducere prohibetur *l. 44. h. t.* & ratione officii, Præsidi, vel qui officium in Provinciâ administrat, Uxorem Provincialem ducere interdicitur *l. si quis 38. l. qui in Provinciâ 57. ff. h. t. l. un. Cod. si quacumque præd. potest.* quæ cum hodie non obtineant plenius persequi non est necesse: sed ista scire Cupientem remitto ad Groenw. de ll. abrog. ad t. Cod. ut supra.

X X V I.

Positâ efficiente causâ ad formam procedamus quæ varia olim fuit *Ulp. h. t. LL. 9. 11. 25. & 26. Gell. 18. c. 6.* & magnâ pompâ fieri solebat *l. 15. ff. h. t.* qui omnes modi cum sint antiquati *l. pen. de donat. int. vir. & ux l. si donat. 22. Cod. de nup.* hodiernam formam exponere cogitavi; quæ etiam sine ullâ formâ fieri potest *d. l. 22.*

X X V I I.

Ut tamen dici possit moribus ritè factum fuisse, requiruntur tres proclamationes, diversis diebus; quas etiam una die propter urgentem necessitatem posse fieri mores & consuetudo approbarunt; ut fiat publicè & coram Ecclesiâ *C. 30. x. quest. 1. C. 2. & 3. x. de Claud. nup.* aut saltem coram cætu aliquot fidelium, Ecclesiam representante *C. fin. x. de Claud. desp. Schurff. cons. 1. n. 8. cent. 8.* deinde necesse est ut Parochus sive minister nubentibus benedicat *C. fin. 28. x. quest. 1. cap.*

INAUGURALIS. II

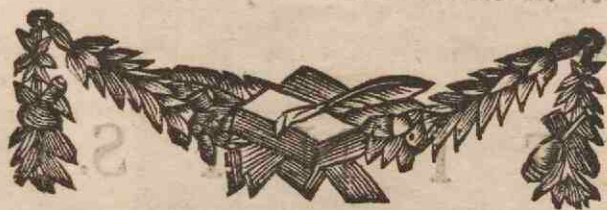
cap. aliter 30. quest. 5. nam Clandestinas Nuptias contrahere
Jure Improbatur t. t. de Cland. nup.

XXVIII.

Sed ut strictius hæ Imp. constitutiones observentur, sanctione aliqua adversus prætergredientes sunt munitæ, quare vult, ut tales Nuptiæ sint ipso Jure nullæ, sive non subsistant, sicut nihil quodcumque contra leges factum est l. 5. Cod. de leg. ac proinde leges nec maritum nec uxorem agnoscunt, ipsorumque coitus matrimonii nomen non meretur, imo & omne quod perceptum est fructuum nomen ab eis auferendum est, *Mysf. ad h. t.*, dos enim sine matrimonio esse non potest l. 3. ff. de jure dotium, sed quodcumque dotis nomine aut donationis propter nuptias ob injustum matrimonium est datum, fit caducum, & fisco vindicatur l. 4. Cod. de incest. nup. l. 52. necesse l. dote 61. h. t. l. 32. §. ult. de donat. int. vir. & ux. & filii ex tali coitu nati pro vulgo quæsitis & spuris habentur l. vulgo ff. de statu hom. l. 3. C. solut. matr.

XXIX.

Sunt & aliæ pænæ puta infamiæ notam perpetuam, bonorum publicationem, in exilium relegationem, si sint nobiliores; verborum inflictiones & Castigationes si plebeji fuerint, quæ pro delicti varietate constitui debent, & Judicis arbitrio relinquuntur cum omnes fere pænæ hodieum sint arbitrariæ.

COROLLARIA.

I.

Nemo ejusdem hereditatis partem adire partem repudiare potest.

II.

Nuda pacta non pariunt actionem sed exceptionem tantum.

III.

Usucapio non pugnat cum naturali equitate.

IV.

Minor in delictis non restituitur in integrum.

F I N I S.